

Biharnagybajom Község Önkormányzatának

Gazdasági Programja

2014 - 2019

Elfogadva a Képviselő-testület 35/2015. (III. 31.) számú KT határozatával

Bevezetés

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-ában foglaltak értelmében a képviselő-testületnek hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben kell rögzítenie, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat a felelős. A gazdasági programot, fejlesztési tervet a képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül fogadja el.

A gazdasági program a képviselő-testület megbízatásának időtartamára, vagy azt meghaladó időszakra szólhat. A gazdasági program az önkormányzat részére helyi szinten meghatározza mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével – a kistérségi területfejlesztési koncepcióhoz illeszkedve – az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják.

A gazdasági program tartalmazza különösen:

- a fejlesztési elképzeléseket, a településfejlesztési politika célkitűzéseit,
- a munkahelyteremtés feltételeinek elősegítését,
- az adópolitika célkitűzéseit,
- az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó megoldásokat.

Az önkormányzat gazdasági programjában foglaltak megvalósítása az éves költségvetések elfogadásán, illetve végrehajtásán keresztül realizálódik. Az évek költségvetései részletesen tartalmazzák az ellátandó működési feladatokat, a fejlesztési, beruházási célokat, a megvalósításra kerülő fejlesztéseket, mindezek pénzügyi feltételrendszerét a mindenkori pénzügyi szabályozás, illetve a költségvetési lehetőségek függvényében.

A Képviselő-testület a gazdasági program elfogadásával tudomásul veszi, hogy az abban meghatározottakat figyelembe kell venni minden gazdasági jellegű, a gazdálkodásra, a település működtetésére, fejlesztésére vonatkozó döntésnél. A jelen gazdasági programban meghatározott célok, elképzelések megvalósításához a Képviselő-testületnek biztosítania kell a szükséges anyagi eszközöket, valamint vagyont.

Az anyagi eszközök, valamint a vagyon megteremtéséhez azonban nem elegendők a szokásos, évről évre keletkező források (állami támogatások), hanem szükség van

- a pályázati lehetőségek felkutatására, illetve
- az Önkormányzat sajátosságainak kihasználása alapján új lehetőségek keresésére, illetve a meglévő anyagi források nagyobb mértékű, átgondolt kihasználására.

A program alapkérdése, hogy egy meglévő adottságok mellett a tervezhető pénzügyi kondíciók figyelembevételével, hogyan lehet megfelelni a Biharnagybajom község létét alapvetően meghatározó feladatoknak. Mindezt figyelembe véve megállapítható, hogy Biharnagybajom Község Önkormányzatának Gazdasági Programja nem takarékosági terv, hanem a község feladat centrikus működtetésének és fejlesztésének stratégiai terve. Program, melynek célja, hogy Biharnagybajom fejlődésének üteme fenntartható, életének komfortja biztosítható és javítható legyen.

A Gazdasági Program a működésre és fejlesztésre fordítható források arányának kiegyensúlyozott, fejlesztés-orientált alakítására törekszik. Előnyben részesíti azokat a

programokat, amelyek a település fenntartható fejlődését segítik elő, ugyanakkor prioritásnak tekinti a kötelező önkormányzati feladatok teljesítését, a jogkövető magatartást, ezért elsőbbséget biztosít a törvény által előírt kötelezettségek teljesítését szolgáló programoknak.

I. ÖSSZEFOGLALÓ HELYZETKÉP

Biharnagybajom a Nagysárrét szívében, Hajdú-Bihar megye délnyugati részén, a megyeszékhelytől 60 kilométerre található. Területe 6135 ha, ebből belterület 275 ha.

A település mind közúton, mind vasúton megközelíthető. A 42-es főközlekedési útról letérve Püspökladánytól 17 kilométerre, Berettyóújfalutól 30 kilométer távolságban érhető el. A Püspökladány-Szeghalom vonalon saját vasútállomással rendelkezik.

Az állandó népesség száma 2015. január 1-jén 2867 fő. Várhatóan hosszabb távon is a negatív tendenciák fognak érvényesülni, hisz 1980 óta az állandó népesség száma csökkenő tendenciát mutat (1990. január 1-jén 3206 fő lakott a faluban). Jelenleg a falu lakosainak körülbelül egynegyede roma nemzetiségű.

Biharnagybajom az Észak-Alföldi régió társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból hátrányos helyzetű települései közé tartozik, illetve településünk azon püspökladányi járás tagja, amely a 290/2014. (XI. 26.) számú Kormányrendelet alapján komplex programmal fejlesztendő járás. A gyengén fejlett gazdaság – a természetföldrajzi adottságoknak megfelelően – mezőgazdaság orientált.

A gazdasági-társadalmi háttér tényezői a lakosság szociális helyzetében halmozott hatással jelentkeznek. A lakosság elöregedőben van az alacsony születésszám és a fiatalok elvándorlása következtében. A születő kevés számú gyermek is szociális hátrányokkal küzdő családba érkezik. Az aktív korú lakosság jelentős hányada állás nélkül maradt, a munkahelytel rendelkezők között is számottevő az alacsony keresettel rendelkezők aránya. Ezek miatt a lakosság jelentős rétege szociálisan rászorulónak minősül.

A regisztrált álláskeresők száma ugyan 2011 óta csökkenést mutat, de ez leginkább a kormány megváltozott közfoglalkoztatási politikájának az eredménye. A településünkre vonatkozó mutatók 2014-ig magasabbak voltak a megyei átlagnál, azonban az utóbbi évben a megyei átlaghoz képest már kedvezőbbek. Sajnos némiképp árnyalja a képet, hogy az elsődleges munkaerőpiac helyzetén nem állapítható meg ez a szignifikáns javulás, ezért összességében megállapítható, hogy a községben a munkanélküliség továbbra is jelentősnek mondható.

A község infrastrukturális ellátottsága még nem teljes, illetve a meglévő hálózatok is többségében felújításra szorulnak. A 26 km hosszú belterületi úthálózatból 14 km rendelkezik szilárd burkolattal, míg a külterületi utak esetében 108 km hosszú útból 7 km kiépített. A szilárd burkolattal rendelkező utak jó része kisebb-nagyobb felületei kátyúsak, felújításra szorulnak. Az ivóvízhálózattal való lefedettség 100 %-os, illetve a 2015-ben befejezett térségi ivóvízminőség javító program eredményeként a víz minősége megfelel a jogszabályi előírásoknak. A hálózat azonban elavult, cseréje lenne indokolt. A lakóingatlanok földgázzal való ellátottsága nem teljes körű, a Béke-telepen, illetve a zugokban nincs kiépítve gázvezeték hálózat. A Béke-telepen nincs tervezve a szennyvízhálózat kiépítése sem, mely kivitelezése folyamatban van. A belterületi csapadékvíz-elvezetés megfelelőnek mondható, bár az érvényes vízjogi üzemeltetési engedély alapján még vannak kiépítésre váró szakaszok, a külterületi csapadékvíz-elvezetés minél hamarabbi felújítást igényel.

A közszolgáltatásokkal való ellátottság megfelelőnek mondható, mely igaz a közüzemi, valamint a humán közfeladatok és közszolgáltatások terén is. A közösségi élet az elmúlt időszakban erősödött, köszönhetően a művelődési ház funkcióbővítő felújításának és az évről évre színesebb rendezvényeknek, viszont mindezek ellenére a településen a turisztikában rejlő potenciál még nincs kiaknázva.

AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDASÁGI HELYZETE

1. Vagyoni helyzet

Az Önkormányzat vagyona, tárgyi eszközei a 2013. évi zárómérleg alapján nettó 1.662.046 eFt.

Biharnagybajom Község Önkormányzatának vagyona (bruttó értékben) eFt-ban				
	2010	2011	2012	2013
forgalomképtelen	1.248.003	1.295.654	1.296.362	1.431.200
korlátozottan forgalomképes	416.466	445.506	547.659	481.621
forgalomképes	105.531	87.138	104.057	95.955
összesen	1.770.000	1.828.298	1.948.072	2.008.776

Az önkormányzati vagyon az elmúlt négy évben növekedést mutat, melynek oka, hogy az Önkormányzat sikeres vagyongazdálkodási politikája segítségével saját erőből, önkormányzati forrásokból fejlesztéseket tudott megvalósítani, valamint sikeres pályázatokon vett részt és azok eredményeképpen nőtt a vagyon.

1.2. Pénzügyi helyzet

Az Önkormányzat pénzügyi helyzetét az elmúlt időszakban pozitív és negatív folyamatok egyaránt befolyásolták. A gazdálkodás során az intézmények működőképessége folyamatosan biztosított volt, a felhalmozási és tőkejellegű bevételeink pályázati forrásokkal kiegészítve lehetővé tették beruházásaink megvalósulását. Az önkormányzati gazdálkodás a szigorú és racionális gazdálkodás eredményeként összességében stabil és eredményes volt.

Az Önkormányzat 2014. december 31-i pénzkészlete: 45 millió 656 ezer Ft.

Az Önkormányzat pénzügyi, likviditási helyzetét az elmúlt négy évben az alábbiak jellemezték:

- Működési hitel felvételére nem került sor.
- Fejlesztési hitel felvételére nem került sor.
- A pénzügyi egyensúly, a folyamatos likviditás biztosítva volt.

ÖNHIKI (eFt-ban)	2010	2011	2012	2013	2014
	28.211	19.639	28.383	5.976	0

1.3. A költségvetés főbb szerkezete

1.3.1. Kiadások

A költségvetési kiadások szerkezete az alábbiak szerint alakult (teljesítési oldalon):

Megnevezés	A kiadások összege 2010 - 2013 között			
	eFt-ban			
	2010.	2011	2012	2013
személyi jellegű kiadások	275.102	231.180	222.745	197.161
munkaadókat terhelő járulékok	65.819	59.124	53.776	39.897
dologi jellegű kiadások	132.928	139.987	199.126	189.536
speciális célú támogatások, pénzeszközátadás	72.574	84.577	103.934	99.162
működési kiadások összesen	546.423	514.868	580.103	525.756
felhalmozási kiadások összesen	121.252	71.866	182.087	190.310
kiadások összesen	667.675	586.734	762.190	716.066

1.3.2. Bevételek

A költségvetési bevételek szerkezete az alábbiak szerint alakult:

Megnevezés	A bevételek összege 2010 – 2013 között			
	eFt-ban			
	2010	2011	2012	2013
intézményi működési bevételek	21.739	24.348	85.449	59.715
önkormányzat sajátos működési bevételei	138.010	144.573	132.078	40.294
önkormányzat költségvetési támogatása	413.278	304.462	311.292	263.445
felhalmozási és tőkebevételek	6.354	5.446	4.814	4.304
átvett pénzeszközök	52.278	121.839	216.865	332.643
támogatási kölcsön visszatérülés	565	818	1069	619
pénzforgalmi bevétel	632.224	601.426	751.567	701.020
pénzmaradvány igénybevétele	41.518	7.916	42.600	52.947
bevételek összesen	673.742	609.342	794.167	753.967

A költségvetés szerkezetére és egyensúlyára komoly kihatással van az új támogatási rendszer, mely szerint a korábbi normatív alapú központi finanszírozást a feladatalapú finanszírozás váltotta fel. További újdonság, hogy a költségvetésben nem lehet működési hiányt tervezni. Komoly problémát okoz, hogy a feladatalapú finanszírozás továbbra sem fedezi teljes mértékben a feladataink ellátását, így nagymértékben szükség van saját bevételek bevonására,

amely nagy részét leginkább a helyi adó teszi ki, viszont a településen élők adóerő képessége folyamatosan romlik, egyre kevésbé tudnak részt vállalni a közös teherviselésből, ezért az elkövetkező időszak egyik komoly feladata lesz más jellegű bevételek felkutatása, megteremtése a folyamatos, zavartalan önkormányzati működés érdekében.

1.4. A gazdasági program anyagi forrásainak megteremtése

Az Önkormányzat a Gazdasági Programban meghatározott célkitűzések megvalósításához szükséges anyagi források biztosítása érdekében az alábbi feladatokat rögzíti:

- nyomon kell követni a költségvetési támogatási rendszert és a Képviselő-testület elképzeléseivel összhangba hozva igyekezni kell kihasználni a támogatási rendszer nyújtotta előnyöket
- át kell tekinteni a meglévő vagyontárgyakat, azok hasznosításának módjait és lehetőségeit, valamint a fenntartási, üzemeltetési költségek nagyságát
- törekedni kell arra, hogy a Gazdasági Programban meghatározott célkitűzések lehetőség szerint hitelfelvétel nélkül, minél több pályázati forrás bevonásával valósuljanak meg

II. A GAZDASÁGI PROGRAM

1. A településfejlesztési politika célkitűzése, fejlesztési elképzelések

A helyi fejlesztések fontos feladata, hogy az infrastruktúra és a humán erőforrások fejlesztésével a befektetők számára kedvező környezetet teremtsen, s mindemellett a belső

piaci igények kielégítését célzó helyi vállalkozások fejlesztését is elősegítse. Továbbá alapvető cél, hogy hosszabb távon a településen élők életminősége jelentősen javuljon.

Tekintettel arra, hogy a ciklus kezdete lényegében egybeesik a Széchenyi 2020 uniós támogatási ciklus indulásával az Önkormányzat településfejlesztési politikájának legfőbb célkitűzése, hogy az önkormányzati vagy a Képviselő-testület ciklusa alatt fenti iránymutatás mentén jelentős növekedést érjen el a sikeres pályázatok eredményeként.

A településfejlesztés során fontos, hogy:

- meghatározásra kerüljön a településfejlesztés fő iránya
- csak a fő iránynak megfelelő, abba beleillő településfejlesztésre kerüljön sor a településfejlesztés és működtetés valamennyi területén
- a konkrét településfejlesztési cél meghatározása során csak azok a célok kerüljenek véglegesen a Gazdasági Programba, illetve a költségvetési tervekbe, melyek:
 - olyan probléma megoldására, igény kielégítésére irányulnak, melyek alapvető településüzemeltetési és közszolgáltatási feladatokhoz kapcsolódnak,
 - több településfejlesztési, üzemeltetési cél megvalósítását is segítik, valamint
 - a település fejlesztése szempontjából felállított rangsorban előbbre vannak.

1.1. A településfejlesztés átgondoltsága

A településfejlesztés átgondoltságát segíti a jelen gazdasági program, valamint az éves költségvetési tervek, az önkormányzati működés egyes területére vonatkozó működési és fejlesztési programok, koncepciók, melyek sorrendbe állítják a célokat, illetve részcélokat valósítanak meg a ciklus éve alatt.

A településfejlesztés során azokat a fejlesztéseket, programokat kell előtérbe helyezni:

- melyekhez kapcsolódva gazdasági számítások igazolják azt, hogy a fejlesztés eredményeként az önkormányzat tartósan (legalább 10 éven keresztül) a korábbi éveknél magasabb bevétellel, illetve alacsonyabb kiadással számolhat, és/vagy
- melyek hosszú távon a település élhetőbbé válását szolgálják,
- melyek hozzájárulnak munkahely teremtési feltételek kedvező alakulásához,
- melyek kedvezően befolyásolják a településnek a környező településekhez viszonyított súlyát, jelentőségét,
- amelyek széles körben számíthatnak a lakosság, valamint az egyéb érintettek közvetlen és közvetett erkölcsi és anyagi támogatottságára.

1.2. Településrendezési terv

Az Önkormányzat településrendezési terve a településfejlesztés egyik alapdokumentuma, amely kijelöli a településen belül az egyes településrészek funkcióját, jellegét.

A Képviselő-testület feladata, hogy:

- biztosítsa a rendezési terv és a településfejlesztési célok harmonizációját,
- lépéseket tegyen a rendezési tervben szereplő fejlesztések megvalósítására.

1.3. A településfejlesztés széles nyilvánossága

A településfejlesztésben fontos feladat, hogy az a település számára ismert módon, a széles nyilvánosság biztosítása mellett történjen, mivel ez a biztosítéka annak, hogy az elméleti fejlesztési tervek közül azok valósuljanak meg, melyek tényleg a település jövőjét, hosszú távú fejlődését, fejlesztését szolgálják. A településen a nyilvánosság tájékoztatására kiemelt ügyekben lakossági fórumot szervezünk, illetve folyamatosan tájékoztatunk a helyi médiákon (hírlevél, helyi TV, honlap) keresztül.

1.4. Felkészülés a pályázatokra

A fejlesztési elképzelések megvalósításához szükséges mértékű anyagi eszközökkel nem rendelkezik Önkormányzatunk, ezért a településfejlesztési elképzeléseink fontos eszköze a pályázati tevékenység.

A sikeres pályázatok érdekében:

- felelősöket kell kijelölni az Önkormányzat különböző szintű, jellegű pályázatok figyelemmel kísérésére,
- figyelni kell a már meglévő tervek hatályosságát, szükség esetén kérni kell a tervek felhasználhatósági idejének a módosítását,
- ki kell alakítani és működtetni kell azt a rendszert, mely segíti a lakosság, valamint szervezetek és vállalkozók pályázati forrásokhoz való hozzájutását.

2. A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése

A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése a településen a legfontosabb feladat, mivel magas a munkanélküliek aránya. A munkanélküliség ellen minden rendelkezésre álló eszközzel küzdeni kíván az Önkormányzat, mivel a munkanélküli családokban romlanak az életkörülmények és az emberek életminősége, másrészt az Önkormányzat szociális kiadásai emelkednek a támogatások, segélyezések miatt.

Cél olyan támogatók felkutatása, akik saját eszközeik befektetésével tudnak új vállalkozást létrehozni, vagy a meglévő vállalkozásaikat fejleszteni, tevékenységi körüket bővíteni. Az Önkormányzat folyamatosan figyelemmel kíséri azokat a pályázati lehetőségeket, amelyek a foglalkoztatás bővítését, vagy jelenlegi szinten való megtartását segítik.

Feladat:

A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése érdekében az Önkormányzat:

- a fejlesztési elképzeléseknél meghatározottak szerint segíti a helyi vállalkozásokat,
- segíti a helyi gazdaság megerősödését, ehhez igyekszik kedvező feltételeket teremteni, hogy a vállalkozók számára munkahely-bővítési lehetőséget teremtsen,
- az intézményrendszer működtetése révén munkahelyeket tart fenn,
- aktívan részt vesz a munkaadók és munkavállalók igényeinek közvetítésében, ehhez a honlapján hirdetési lehetőséget biztosít,
- elősegíti a bölcsőde fenntartásával a nők visszatérését a munkaerő piacra,
- rendszeresen együttműködik a Munkaügyi Központtal,
- az új közfoglalkoztatási rendszernek megfelelően pályázatokat nyújt be a közfoglalkoztatás minél szélesebb lehetőségére vonatkozóan, mivel a szakképzetlen munkaerő számára csak a közfoglalkoztatás jelent reális munkalehetőséget.

Fejlesztési cél:

- Biharnagybajom központjának gazdaságélénkítő fejlesztése, mely során új termelői piacot, illetve üzlethelyiségeket akarunk építeni a település központjában. Az Önkormányzatnak jelenleg nincs a tulajdonában olyan terület, amely alkalmas volna erre a célra, így az építést mindenképp területvásárlás kell, hogy megelőzze. A piacteret multifunkcionális térként szeretnénk kialakítani, hogy amikor nincs piac, rendezvénytertként, közösségi térként is használható legyen a lakosság számára. Az üzlethelyiségek a többszintes épület földszintjén kerülnének kialakításra, az emeleten pedig lakások, irodák épülnének meg.
- A foglalkoztatottság növelése érdekében szociális szövetkezet alakítását kell kezdeményeznie az Önkormányzatnak.

3. Az adópolitika célkitűzései

Az önkormányzat gazdálkodásában fontos szerepet játszik a helyi adóztatás rendszere. A helyi adóztatás, a helyi adópolitika kialakítása az Önkormányzat gazdasági önállóságának egyik eszköze, melynek célja, hogy a helyi adók az önkormányzat folyamatos, állandó, stabilan előre tervezhető bevételi forrásait megeremtsse. A helyi adóbevételek szerepe – különös tekintettel az iparüzési adóra – az elmúlt időszakban fokozatosan felértékelődött, az önkormányzati saját bevételek egyre tekintélyesebb hányadát biztosítja.

Az önkormányzat területén a helyi adók közül az iparüzési adó és a kommunális adó került bevezetésre. Átengedett központi adóként az önkormányzat forrásait bővítik a gépjárműadó bevételek, melyek esetében helyi adóigazgatási szinten történik az adó kivetése, nyilvántartása és beszedése.

A kommunális adó mértéke településünkön 2005. január 01-től változatlan, azaz 2500 Ft/év/ingatlan. Az elmúlt ciklus alatt szintén változatlan maradt az iparüzési adó mértéke is 1,7 %, viszont 2012. évtől megszüntettük a kedvezményeket mindkét adónem esetében. A behajtások megszigorítása révén a kintlévőségeink arányukban csökkentek. 2013. január 01-től a gépjárműadó megosztott bevétellé vált, 60 %-ban állami, míg 40 %-ban önkormányzati részesedéssel, ami Önkormányzatunk számára kb. 6 millió forint bevételkiesését jelentett.

Adónemekből származó bevételeink

	2010	2011	2012	2013	2014
iparüzési adó eFt	22.162	33.619	34.260	32.900	39.136
kommunális eFt	2.559	2.646	2.679	2.739	2.601
gépjárműadó eFt	9.133	11.305	8.977	3.938	3.842
összesen eFt	33.854	47.570	45.916	39.577	45.579

A helyi adók esetében az adóztatást úgy kell kialakítani, hogy az egy meghatározott stabilitás, állandóság mellett folyamatosan az önkormányzat biztos bevételi forrását jelentse, ugyanakkor igazságos is legyen az adózói kört illetően.

A helyi adóztatás során az Önkormányzat Képviselő-testületének feladatai:

- minden évben a költségvetési koncepcióhoz kapcsolódva meg kell vizsgálni a helyi adóztatás által nyújtott bevétel szerzési lehetőségeket,
- adófajtánként meg kell határozni az érintett adózói kör nagyságát, a kedvezmények és mentességek rendszerét, a várható bevételeket ,

- az adófajtákat összehasonlítva dönteni szükséges a bevezetendő, illetve a fenntartandó adókról, az adórendelet módosításokról,
- csak olyan adórendeletet fogadhat el, amely a lakosság számára még elviselhető anyagi terhet jelent, illetve nem hat a vállalkozók működésének, fejlesztési elképzeléseinek gátjaként.

Az adóbevételek növelése érdekében a Képviselő-testületnek fokozott figyelmet kell fordítania arra, hogy:

- az adózók fizetési morálja javuljon, ennek érdekében rendszeresen tájékozik az adókintlévőségek nagyságáról, a beszédre tett intézkedésekről, illetve a szükséges adó-végrehajtási szankciók alkalmazásáról, valamint az intézkedések alapján elért eredményekről,
- az adóalanyok teljes köre adóztatásra kerüljön, ennek érdekében tájékoztatást kér az adóalanyi kör adóbejelentkezési kötelezettsége teljesítéséről, a lehetséges adóalanyok és a vonatkozó nyilvántartások egyeztetésének eredményéről,
- az adózók tájékoztatást kapjanak az adóbevételek felhasználásáról, mivel az adóforintok ismert felhasználási célja, illetve elért eredményei segítik az önkéntes befizetést (a honlapon közzé kell tenni az adóbevételek nagyságát és az adóbevételek felhasználási célját, valamint a tényleges felhasználást),
- az önkormányzati adóhatóság éljen adóeljárési törvény alapján biztosított adóellenőrzési jogával, és az adóellenőrzések eredményéről a Képviselő-testület legalább évente tájékoztatást kapjon.

Az adópolitika hatékonyságának növelése érdekében az Önkormányzat rendszeresen tájékozik arról, hogy a településkörnyéken milyen az adópolitika, milyen adókat és milyen összegben és feltételekkel működtetnek.

4. Az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó megoldások

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló CLXXXIX. törvény 13. §-ában foglaltak szerint a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

1. településfejlesztés, településrendezés;
2. településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
3. a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése;
4. egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások;
5. környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcslóirtás);
6. óvodai ellátás;
7. kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;
8. szociális, gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;
9. lakás- és helyiséggazdálkodás;
10. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;

11. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;
12. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;
13. helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
14. a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
15. sport, ifjúsági ügyek;
16. nemzetiségi ügyek;
17. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
18. helyi közösségi közlekedés biztosítása;
19. hulladékgazdálkodás;
20. távhőszolgáltatás;
21. víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

Biharnagybajom településüzemeltetési politikájának célkitűzései a következők:

- Az Önkormányzat a közszolgáltatások biztosítása és színvonalának emelése vonatkozásában meghatározottakat a lehető legmegfelelőbb szolgáltatóval végezze, figyelembe véve:
 1. a gazdaságosság,
 2. a hatékonyság,
 3. az eredményesség követelményeit.
- A településüzemeltetési feladatok főbb szervezési, lebonyolítási feladatait a Polgármesteri Hivatal végezze, ezzel biztosítva azt, hogy a feladatok ellátása átlátható, összehangolható, szükség esetén átszervezhető legyen.
- A településüzemeltetés során az Önkormányzat Képviselő-testületének figyelemmel kell kísérnie az egyes közfeladatokkal kapcsolatban felmerülő kiadásokat és a vele szemben keletkező bevételeket adott évben, illetve több év viszonylatában. A növekvő költségvetési kiadással és a csökkenő költségvetési bevétellel járó közfeladatok esetében rendszeresen vizsgálni kell azt, hogy a közszolgáltatás biztosítása más szolgáltatóval, illetve más módon nem lehetséges-e.
- A településüzemeltetés során biztosítani kell a megalapozott költségvetéssel, és a likviditás folyamatos figyelemmel kíséréssel azt, hogy az üzemeltetéshez szükséges pénzügyi fedezet rendelkezésre álljon. A pénzügyi problémák bekövetkezésének lehetőségét előre kell jelezni, hogy a szükséges átcsoportosítás végrehajtható legyen.
- A településüzemeltetés során kiemelt feladat, hogy olyan térítési díj, illetve az ellenszolgáltatásért biztosított közszolgáltatásokért olyan ellenérték kerüljön megállapításra, amely igazodik a felmerült költségekhez.
- Vizsgálni kell az önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok és egyéb hasznosítható ingó eszközök kihasználtságát. Tervet kell készíteni a kihasználtság növelésére.

4.1. Településfejlesztés, településrendezés

lásd 1. pontban leírtak

4.2. Településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és

tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása)

a) köztemetők kialakítása és fenntartása

Az Önkormányzat a köztemető fenntartással kapcsolatos feladatait a Hajdú-Bihar Megyei Temetkezési Vállalattal kötött közszolgáltatási szerződés alapján látta el. A temetkezés rendjét a 20/2004. (IV.30.) számú önkormányzati rendelet szabályozza.

Fejlesztési célok:

- ravatalozó épület felújítása.
- az igényekhez igazodó parkolót kell kialakítani
- biztosítani kell a gyalogosok és kerékpárosok számára a biztonságos megközelítés lehetőségét
- a temetkezési terület bővítése

b) közvilágítás

Az Önkormányzat célja, hogy a települési energiaszolgáltatás minél takarékosabban valósuljon meg. Ennek érdekében felül kell vizsgálni a jelenlegi szolgáltatóval kötött megállapodást annak érdekében, hogy a legkedvezőbb áron tudjuk ezt a feladatunkat elláttatni.

Fejlesztési cél:

- tanulmányterv készítése energiatakarékos (LED) izzók beszerzésére, majd ennek függvényében döntés az esetleges fejlesztésről

c) helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása

Az Önkormányzat a helyi közutak fenntartásával kapcsolatban a közúthálózat olyan kialakítására törekszik, melyek megfelelnek a település igényeinek és egyben településfejlesztési célok is.

A közútkezeléssel összefüggésben fontos, hogy az Önkormányzat:

- lépést tegyen annak érdekében, hogy az utak állaga ne romoljon,
- figyelemmel kísérje azokat a tényezőket, melyek az utak állapotában kárt okoznak,
- hatékony eszközöket dolgozzon ki annak érdekében, hogy egyes utakat csak az arra feljogosítottak használják.
- fokozott figyelmet kell fordítani a közterületek gondozására, tisztántartására.
- gondoskodni kell az utak menti tájékoztató táblák, és egyéb forgalomszabályozó tárgyak, jelek elhelyezéséről.

Fejlesztési célok:

- Szilárdburkolatú utak építése, felújítása. Településünk belterületén összesen kb. 5 km hosszan kell szilárd burkolatú utakat építeni, melyhez a csapadékvízvezetést is biztosítani kell. Továbbá a község déli részén az országos közúthoz csatlakozva mindkét irányba az üzemi területek elérhetőségének javítása érdekében kb. 3 km hosszan kell a meglévő szilárd burkolatú utat felújítani. Mezőgazdasági szilárd burkolatú, feltáró utak építése.

d) közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása

A közparkok, közterületek tisztántartását jelenleg az önkormányzat látja el nagymértékben támaszkodva a közmunkaprogramban biztosított humánerőforrásra és eszközökre. A közmunkaprogram folyamatos változásai azonban mindenképp szükségessé teszik, hogy találjunk egy olyan megoldást, ami az állandóságot és a tervezhetőséget képviseli ebben a jelenleg kissé bizonytalan rendszerben.

Fejlesztési célok:

- a településfejlesztési koncepcióban megfogalmazottaknak megfelelően törekedni kell az egységes zöldfelületi rendszer kialakítására
- agyaggödrök revitalizációja
- kegyeleti parkok (felhagyott temetők) környezetének további rendezése.

e) gépjárművek parkolásának biztosítása

A parkolás szabályairól, a telken belüli gépjármű-elhelyezési kötelezettség megváltásáról, a Parkoló Alap képzéséről és felhasználásáról szóló 15/2012. (VI. 7.) számú önkormányzati rendelet szabályozza a településen történő parkolók kialakításának feltételeit.

Fejlesztési elképzelések:

- Kossuth út 2. szám alatti ingatlan mellett meglévő parkoló bővítése
- Várkert 35. szám alatti ingatlanhoz (Szűcs Sándor Általános Művelődési Központ Művelődési Ház intézményegység) rendezett parkolási lehetőségek kialakítása a Várkert és Gyalogér utcai részeken

Településüzemeltetéssel összefüggő egyéb fejlesztési elképzelések:

- Polgármesteri Hivatal épületének bővítése, energiahatékonysági felújítása. A jelenlegi épületet új épületrésszel bővítenénk, ahol irodahelyiségek, illetve a tetőterében raktár-irattár kerülne kialakításra. Az energiahatékonysági felújítás keretén belül ki kell cserélni az energiapazarló, elhasználódott nyílászárókat, illetve a nagyon rossz hatásfokkal működő gázkonvektoros fűtésrendszert megújuló energiát használó központi fűtés rendszer váltaná, valamint célunk a geotermális energia hasznosítása.
- Közüntézményeink megújuló energiafelhasználásra épülő épületenergetikai beavatkozásai során, a központban, egymáshoz viszonylag közel elhelyezkedő önkormányzati tulajdonú épületek fűtésének átalakítása geotermikus rendszerűre, napelemek elhelyezése, illetve ahol szükséges nyílászáró csere és utólagos hőszigetelés.
- Kábel tv és internet szolgáltatás fejlesztése

4.3. A közterületek, valamint az Önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése

Terveink szerint a közeljövőben sem új intézményt, sem új közterületet nem kívánunk kialakítani, így előreláthatólag e feladattal további teendőnk nincs. A törvényi kötelezettségünknek a 2015. február 26-i testületi ülésen eleget tettünk azáltal, hogy a Zalka Máté utcát Pákász utcává neveztük át.

4.4. Egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások

Az Önkormányzat a Gazdasági Program időtartama alatt az egészségügyi szolgáltatást a következő módon biztosítja:

- fenntartja:
 - a háziorvosi ellátást (Kossuth út 3/C. és a Rákóczi út 2. szám alatti rendelőben)
 - védőnői ellátást (Rákóczi út 7. szám alatt lévő Egészségházban)
 - fogászati ellátást (Rákóczi út 7. szám alatt lévő Egészségházban)
 - ügyeleti ellátást (Püspökladány, Kossuth u. 1. sz. alatt érhető el)
- Az általános egészségügyi helyzet javítása érdekében kezdeményezi az egészségügyi, higiéniai szempontból nem megfelelő ingatlanok felkutatását, és a helyzet javítására vonatkozó programok kidolgozását, majd megvalósítását.
- A közterületeken és az önkormányzati területeken saját erőből gondoskodik a parlagfű-mentesítésről.
- Anyagi lehetőségeihez mérten támogatja, illetve bonyolítja a lakosság különböző típusú szűrővizsgálatokon való részvételét.

Az Önkormányzat az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése érdekében a következő közszolgáltatásokat biztosítja, illetve az alábbi intézkedéseket teszi a szolgáltatás színvonalának emelése érdekében:

- a Képviselő-testület, a Polgármesteri Hivatal és az egészségügyi, szociális ellátást végző intézmények, személyek folyamatosan együttműködnek egymással az egészséges életmód feltételeinek javítása érdekében,
- támogatja azokat a kezdeményezéseket, melyek az egészséges életmóddal, az egészségmegőrzéssel, az időskorúak problémájával, a hátrányos szociális helyzetbe került személyekkel kapcsolatos felvilágosító, tájékoztató, segítő tevékenységre irányulnak,
- ellenőrzi, hogy
 - a középületekben, közművelődési intézményekben dohányozni csak az arra kijelölt helyen lehessen,
 - kulturális rendezvények sorába épüljenek be a dohányzás, alkohol, drog fogyasztás ártalmaira irányuló programok.

Fejlesztési célok:

- Egészségügyi Központ kialakítása szolgálati lakásokkal, mely során a településen működő egészségügyi alapellátásokat integráljuk egy épületbe: a földszinten 2 db házi orvosi körzet; fogorvosi alapellátás; védőnői ellátás és gyermek szakrendelés; iskola-egészségügyi ellátás biztosítása a második szinten szolgálati lakások kialakításával.
- további pihenő- és játszó parkok kialakítása.

4.5. Környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás)

A köztisztaság és településtisztaság fenntartási közszolgáltatás biztosítása érdekében az Önkormányzat:

- kötelezően gondoskodik a kommunális hulladék elszállításáról és ártalmatlanításáról a Bihari Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. által,
- biztosítja a szelektív hulladékgyűjtés lehetőségét,
- évente legalább egy alkalommal megszervezi a lomtalanítást,

- közterületeken hulladékgyűjtő edényeket biztosít, gondoskodik azok rendszeres ürítéséről,
- gondoskodik az önkormányzati közutak téli síkosság mentesítéséről és a hó eltakarításáról.

Fejlesztési célok:

- hulladékudvar kialakítása, a településen keletkező építési törmelék és zöldhulladék fogadása, majd újrahasznosítása érdekében

4.6. Óvodai ellátás

A 150 férőhelyes óvodai nevelés jelenleg két épületben – egy irányítás alatt – folyik. A Mátyás király úti óvoda a község ún. „Kisbajomi”, a Bacsó Béla úti óvoda a „Nagybajomi” részen található. A Mátyás király úti óvoda 2012-ben lett felújítva és tornaszobával kibővíve, míg a Bacsó úti óvoda energiahatékonyság növelő felújítása most zajlik. Jelenleg problémát okoz, hogy nincs elegendő tároló hely a kinti játékoknak, illetve a tüzelőanyagoknak. Jelenleg 6 csoportban történik a nevelés, de folyamatosan csökken a gyermeklétszám, így a közeljövőben meg kell találni azt a működési módot, hogy a csökkenő gyermeklétszám után járó központi finanszírozás továbbra is fedezze az óvodai működés költségeit.

Fejlesztési célok:

- játszóudvar területének a növelése a Mátyás király úti óvodában
- kültéri tárolók kialakítása mindkét óvoda udvarán

4.7. kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása

Az ÁMK székhelye és a közösségek működésének színtere a Művelődési Ház. Az intézményben a hagyományos művelődési formák és a civil szervezetek együttélése a jellemző. A művelődési ház munkájában legfontosabb a hagyományörzés, melynek letéteményesei a közösségek és az évről-évre megrendezésre kerülő hagyományörző programok. A rendezvények közül kiemelkedik a Majális, a Hagyományörző tábor, a Nyárbúcsúztató Falunap a Lovasnap és a Szüreti bál, Karafitty találkozó és az Elszármazottak találkozója. Az ünnepek előtti rendezvénysorozatok, Adventi készülődés, Betlehemállítás az Adventi gyertyagyújtások, Húsvéti készülődés az utóbbi években váltak hagyománnyá. A biharnagybajomi községi könyvtár az ÁMK keretein belül működik, a megyei könyvtárral megkötött együttműködési megállapodásban foglaltak szerint.

Fejlesztési célok:

- művelődési ház rezsiköltségének a csökkentése megújuló energiaforrások használatával
- rendezvénytér kialakítása szabadtéri színpaddal
- helytörténeti múzeum kialakítása

4.8. Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások

A szociális törvény szerinti kötelező feladatait 2011-től önkormányzatunk társulás útján látja el. A társulás működteti a kabai központú Tamasz Szociális Alapszolgáltatási Központot. Biharnagybajomban az alábbi feladatokat látjuk el:

családsegítés, étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsőde, támogató szolgálat, szenvedélybetegek közösségi ellátása, pszichiátriai betegek közösségi ellátása.

Az Önkormányzat fontosnak tartja a szociális alapellátások biztosítását, olyan szociális háló megteremtését, mely biztonságot nyújt a település lakosságának.

A szociális ellátások területén az Önkormányzat a következő feladatokat látja el:

- a Képviselő-testület évente legalább egy alkalommal – illetve központi jogszabályváltozások miatt szükség szerint – felülvizsgálja a helyi szociális ellátások rendszerét meghatározó rendeletét, valamint
- évente egy alkalommal beszámoltatja a szociális alapellátást végző intézményt tevékenységéről.
- települési munkaerő piaci- és értékrend közvetítő stratégia kialakítása: a településen mélyszegénységben élő, a munkaerőpiacról kiszorult, alacsonyan képzett lakosok felzárkóztatási lehetőségek kialakítása, mely elősegítheti a kialakult ellentétek feloldását is
- kiemelten kezeli a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat.

Fejlesztési cél:

- Szociális Alapszolgáltatási Központ kapacitásbővítése és ételszállító jármű beszerzése. A községben élő, önmaguk ellátására időlegesen, vagy tartósan nem képes idősök szélesebb körű ellátása érdekében szükséges a Központ tevékenységének a bővítése telephely alapterületének a megnövelésével és bentlakásos otthon kialakításával, valamint 1 db "pick up" ételszállító autó beszerzése a szociális alapszolgáltatások ellátásához

4.9. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Az Önkormányzatnak jelenleg hét szolgálati lakás és négy üzlethelyiség képezi a tulajdonát, melyekből jelenleg 2 szolgálati lakás és 4 üzlethelyiség van bérbe adva. A szolgálati lakások közül az ügynevezett védőnői és a Kossuth utcaiak jelenleg lakhatásra nem alkalmasak. Általánosságban megállapítható, hogy mindegyik lakás és üzlethelyiség felújításra szorul a gazdaságos és több esetben a biztonságos használat érdekében. Jelen állapoton mindenképp változtatni kell, annak érdekében, hogy az érintett lakások, helyiségek bérbeadásából minél több bevétel keletkezzen, illetve amennyiben többlet igény keletkezik új lakások és üzlethelyiségek kialakítására is megfelelő stratégiával kell rendelkezni.

Fejlesztési cél:

- meglévő szolgálati lakások, üzlethelyiségek felújítása, újak kialakítása

4.10. A területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása

Településünkön mindeközéig nem volt olyanra példa, hogy valaki tartósan hajléktalanná váljon és ezáltal kötelezettségünknek eleget kelljen tennünk. Viszont arra a közelmúltban is volt példa, hogy elemi kár miatt ideiglenesen hajléktalanná vált egy család és meg kellett

oldani az elhelyezésüket. Jelenleg nincs hajléktalanok ideiglenes elhelyezésére alkalmas önkormányzati ingatlan.

Fejlesztési cél:

- Önkormányzati krízisház kialakítása

4.11. Helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás

A Képviselő-testület az épített- és természeti környezet védelme érdekében:

- áttekinti a védelmet igénylő vagy védelem alá vonandó építészeti, valamint természeti értékeket,
- szükség szerint módosítja a helyi védelemről szóló rendeletét,
- a helyi építészeti védelmet igénylő épületek esetében vizsgálja azok megóvásának lehetőségét.

Az épített környezet védelme érdekében kitűzött célok:

- a tulajdonosok segítése abban, hogy az épített környezet méltó védelmet kapjon,
- önkormányzati ingatlanok felújítása.

A természeti környezet védelme érdekében kitűzött célok:

- helyi környezetvédelmi akciók indítása, illetve csatlakozás más szerv által hirdetett környezetvédelmi programokhoz,
- a helyi környezeti értékek megismertetése, népszerűsítés, a természeti értékekben rejlő turisztikai lehetőségek feltárása és kihasználása,
- természeti értékekre felhívó jelzések, táblák készítése.

Az esetleges víz okozta problémák kezelésére Önkormányzatunk rendelkezik vízkár-elhárítási tervvel, mely a jogszabályban meghatározott időnként aktualizálásra és hatóság általi ellenőrzésre kerül. A belterületi vízrendezésre az önkormányzat vízjogi fennmaradási engedéllyel rendelkezik, mely engedélyben kötelezés is található egyes csatornaszakaszok átalakítására, illetve kiépítésére. Az Önkormányzat sikeres pályázat által az engedélyben foglalt kötelezettségeket csak részben tudta teljesíteni, így még mindig vannak olyan belterületi szakaszok, ahol hatósági kötelezés áll fenn a kivitelezésre, illetve a külterületi csatornák karbantartását, felújítását is haladéktalanul meg kell kezdeni.

Fejlesztési cél:

- a 3124/03/2009 számú vízjogi fennmaradási engedélyben található kötelezések végrehajtása pályázati úton
- külterületi csatornák karbantartása, felújítása

4.12. Honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás

A honvédelmi, polgári védelmi kötelezettségeink „nyugalmi” időszakban jellemzően a tervek aktualizálásból, gyakorlatok megtartásából áll. A katasztrófavédelemmel a kapcsolattartás folyamatos, legtöbb esetben a Polgármesteri Hivatal közbiztonsági referensén keresztül történik.

A kevés munkalehetőségből kifolyólag - ahol amúgy is a szakképzett munkaerőt keresik – az Önkormányzat kiemelten kezeli a közfoglalkoztatást, amely a szakképzetlen munkaerő számára szinte az egyetlen munkalehetőség. A településen jelenleg hosszabb távú, és start mintaprojektek keretében történik a foglalkoztatás. Vélelmezhető, hogy a start mintaprojektek nem fognak hosszabb távon rendelkezésre állni, így az Önkormányzatnak a jelenlegi pályázatokat úgy kell kihasználnia, hogy azok eredményeként az értékteremtő közmunkák önfenntartókká válhassanak, s ezáltal a foglalkoztatottak visszakerüljenek az elsődleges munkaerőpiacra.

Fejlesztési cél:

- A startmunka közfoglalkoztatási mintaprogramra épülően önkormányzati gazdálkodási telephely kialakítása.

4.13. Helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok

A helyi adóval és gazdaság szervezéssel kapcsolatos teendőkkkel a program egyéb pontjai foglalkoznak.

Az idegenforgalom a település azon ágazata, ahol még rengeteg kiaknázatlan lehetőség van. Településünknek meg kell találnia, illetve ki kell alakítania saját arculatát, és tovább kell fejlesztenie a turisztikai vonzerejét. A turisztika azért is fontos ágazat, mert munkahelyteremtő és népességmegtartó képessége jelentős lehet. Így azontúl, hogy az Önkormányzat saját fejlesztéseket valósít meg e téren, a lakosságot is tájékoztatni és ösztönözni szükséges a különböző pályázati lehetőségek kihasználására

Az idegenforgalommal kapcsolatos feladatok:

- A helyben megtalálható történelmi, kulturális, természeti, épített környezeti vonzerő minél egyszerűbb, nem erőszakos és minden elemében építő jellegű hasznosítási lehetőségeinek felmérése, tudatosítása mind a helyi lakosokban, mind a látogatókban, a helyi értéktár bizottság feladata pedig ezek rendszerezése.
- Ösztönözni kell a lakosságot a vendégek fogadásához elengedhetetlen szálláshelyek és étkezési lehetőségek kialakítására.
- Fejlesztteni kell a település turisztikai arculatát. Kiemelten kell kezelni azokat a fejlesztéseket, melyek turisztikailag is kiemelkedő jelentőséggel bírnak, vonzerőt jelentenek.
- Keresni kell egyéb ifjúsági szálláshelyek, táborozási lehetőségek kialakításának módjait, például testvér települési kapcsolatok kialakítása révén.
- Bajom történelmének, történetének további kutatása, a szájhagyomány útján és az elbeszélésekből származó, még fennmaradt legendák ápolása, összefoglalása, majd helytörténeti kiadványba foglalása. Turisztikai kiadványt, ajándéktárgyakat kell készíteni.
- Támogatni kell az idegenforgalom, illetve a település látogatottságát, ismertségét segítő rendezvényeket, bővíteni a rendezvénynaptárt (várjátékok, falunap, stb.). Biztosítani kell azt, hogy a rendezvények időpontja, programja megyei lapban megjelenjen, a honlapra felkerüljön. A Szűcs Sándor emlékház szerepének újragondolása, tágabb rendezvényszervezési lehetőségeket magában foglaló kiaknázása.

Fejlesztési cél:

- Kerékpárút építése a település határában lévő Száritó üzemig a biztonságos munkába járás érdekében, illetve a „Ladánytól - Ladányig két keréken” mottó jegyében Püspökladány, Sárrétudvari, Biharnagybajom és Füzesgyarmat települések összefogásával kerékpárút építése.
- Turisztikai célzatú infrastrukturális beruházások:
 - Záportározók rekultiválása, a település záportározóira alapozva. A hagyományokkal rendelkező vizes élőhelyek bemutató jellegű visszaállítása Szűcs Sándor néprajzkutató leírása alapján a kulturális örökségünk megőrzése érdekében.
 - A sportpálya szabadidőparkká történő fejlesztése, ezáltal zöld övezet-pihenőpark kialakítása, a településkép fejlesztése.
 - Szűcs Sándor emlékház és udvar tematikus fejlesztése, az egykori földvár bemutatását célzó attrakció kialakítása: a meglévő udvaron Szűcs Sándor néprajzkutató írásait felhasználva a Bajomi vár felépítése, a sárréti emberek és mesterségeinek bemutatása élménypark kialakításával.
 - Vendégház, ifjúsági szálláshely kialakítása.

4.14. A kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétfégi árusítás lehetőségét is

A biharnagybajomi őstermelők jelenleg a piac területén árulhatják terményeiket, mely során a Testület döntése értelmében mentesülnek a helypénz megfizetése alól. A jelenleg kijelölt piactérület nem felel meg a jogszabályi előírásoknak.

Fejlesztési cél:

- új, a jogszabályoknak megfelelő és a helyi igényekhez illeszkedő piactér kialakítása

4.15. Sport, ifjúsági ügyek

A sportról szóló 2004. évi I. részletezi a helyi önkormányzatok feladatait, melyek különösen az alábbiak:

- meghatározni a helyi sportfejlesztési koncepciót és gondoskodni annak megvalósításáról,
- fenti célkitűzéssel összhangban együttműködni a helyi sportszervezetekkel, sportszövetségekkel,
- fenntartani és működtetni a tulajdonát képező sportlétesítményeket,
- megteremteni az önkormányzati iskolai testnevelés és sporttevékenység gyakorlásának feltételeit,
- a köznevelésről szóló törvényben meghatározottak szerint biztosítani az iskolai sportkörök működéséhez, vagy az ezek feladatait ellátó diák-sport egyesületek feladatainak zavartalan ellátásához szükséges feltételeket.

Biharnagybajom Községi Önkormányzat Képviselő-testülete 38/2011. (IV.01.) számú KT határozattal 2011. 04.01-jén fogadta el a település sportfejlesztési koncepcióját, melyben részletesen ki vannak fejtve a fejlesztési elképzelések, melyek közül leginkább anyagi okok miatt eddig kevés valósult meg. Mindenképp szükséges a koncepció felülvizsgálata és szükség szerinti módosítása az új pályázati lehetőségek figyelembevételével.

Az ifjúsági ügyek intézésnek és programoknak a színtere jelenleg az IKSZT. Annak érdekében azonban, hogy minél több településen élő fiatalot meg tudjunk „szólintani”, szükséges a fiatalok szükségleteinek megismerése, majd ennek ismeretében egy ifjúsági stratégiát kell alkotni, amelyben meghatározásra kerülhetnek a közép- és hosszú távú fejlesztési elképzelések.

Fejlesztési elképzelések:

- Az átdolgozott sportfejlesztési koncepcióban, illetve a megalkotott ifjúsági fejlesztési koncepcióban foglaltak szerint.
- Grundok kialakítása

4.16. Nemzetiségi ügyek

Az Önkormányzat Képviselő-testülete hivatalán keresztül biztosítja a nemzeti és etnikai kisebbségek jogainak érvényesülését. Az önkormányzat biztosítja a kisebbségek és civil szervezeteik részére a kulturális és sportlétesítmények használatát, illetve együttműködési megállapodásban rögzítette a közös feladatokat.

4.17. Közreműködés a település közbiztonságának biztosításában

Az Önkormányzat a helyi közbiztonsági feladatok ellátása, illetve színvonalának javítása érdekében:

- támogatja a közbiztonság növelését segítő programok, tájékoztatók szervezését, ilyen programok tartását kezdeményezi a rendvédelmi szerveknél,
- támogatja a polgárőrség működtetését (szorgalmazza a polgárőrszervezet aktív tevékenységét, helyet biztosít számukra, anyagilag támogatást nyújt részükre),
- felhívja a Rendőrség figyelmét a tudomására jutott, a közbiztonságot veszélyeztető körülményekre,
- a külterületek vagyonvédelmét mezőőri szolgálat fenntartásával segíti,
- térfigyelő kamerarendszert épített ki a település belterületén.

Fejlesztési célok:

- a települési közvilágítás bűnmegelőzési célzatú felmérése, bővítése és javítása
- SZEM mozgalom megszervezése

5. A gazdasági program anyagi forrásainak megteremtése

Az Önkormányzat a Gazdasági Programban meghatározott célkitűzések megvalósításához szükséges anyagi források biztosítása érdekében a következő feladatokat rögzíti:

- Az Önkormányzat sajátos működési bevételeinek növelési lehetőségeit meg kell keresni. Törekedni kell olyan helyi adórendszer megteremtésére, amely megfelel a helyi adópolitika elvárásainak, és hatékony eszköze az Önkormányzat saját forrásának növelésére.
- A Képviselő-testület nyomon követi a költségvetési támogatási rendszert, és az elképzeléseivel összhangba hozva igyekszik kihasználni a támogatási rendszer

nyújtotta előnyöket. (A feladatok olyan formában, illetve feltételekkel történő megteremtésére törekedik, hogy a legkedvezőbb összegű támogatást kapja.)

- Az Önkormányzat áttekinti a meglévő vagyontárgyait, azok hasznosításának módjait és lehetőségeit, valamint a fenntartási, üzemeltetési költségek nagyságát. Javaslatot dolgoz ki az egyes vagyontárgyak megfelelő hasznosítására, a felesleges vagyontárgyak kihasználására (különösen a bérbeadás, a bér munka lehetőségére), valamint az egyes vagyontárgyak értékesítésére.
- A Képviselő-testület rendszeresen figyelemmel kíséri a befektetéseit, értékpapírjait, megvizsgálja a lehetséges hozamokat.
- Az Önkormányzat törekedik arra, hogy a Gazdasági Programjában meghatározott célkitűzéseket lehetőség szerint hitelfelvétel nélkül, minél több pályázati forrás bevonásával valósítsa meg.

ÖSSZEGZÉS

A 2014-2019 közötti önkormányzati időszakban a felsorolt feladatokat szem előtt tartva a következő módon kell gazdálkodni:

1. Az Önkormányzatnak maradéktalanul el kell látnia a kötelező feladatait.
2. Meg kell őrizni és törekedni kell a gazdálkodás likviditási biztonságára.
3. Meg kell teremteni a lehetőségét a folyamatos fejlesztéseknek, gazdálkodásunk, működésünk átgondolásával, szükséges változtatásaival.
4. Az elkövetkező időszakra tervezett fejlesztéseket fontossági sorrendbe kell állítani, mely során a kiindulási alap azok támogatottsága a kistérségi, regionális, országos és Unió fejlesztési tervekben.
5. Meg kell teremteni a lehetőségét annak, hogy az önként vállalt feladataink közül minél többet ebben az időszakban is támogatni tudjunk, egyben át kell e feladatainkat tekinteni minden évben.
6. Meg kell hozni azon döntéseket, amelyek az elkövetkezendő évek költségvetéseiben lehetővé teszik a biztonságos működés és folyamatos fejlesztés lehetőségeit.